

Сучасний портрет українського університетського музею — погляд секції UMAC при ICOM України // Університетські музеї: європейський досвід та українська практика. Ніжин, 2012.

О. П. Міхно

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА – напрям музейної діяльності і наук. дисципліна. Термін виник у першій третині ХХ ст. в Німеччині на позначення особливого напрямку музейної діяльності. Вперше в такому контексті термін «М. п.» вживається у 1931 р. в книзі «Музей—Освіта—Школа» нім. педагога Г. Фрейдентала (1894–1975). Передумовами виникнення М. п. був вплив реформаторської педагогіки та визнання музею як освітньої інституції. Ідею про освітнє призначення музею першим сформулював нім. педагог А. Ліхтварк (1852–1914), запропонувавши принципово новий підхід до відвідувача музею як до учасника діалогу. Фундаментом М. п. є музейно-пед. концепція нім. педагога Г. Кершенштайнера (1854–1932), в якій основою музейної комунікації визнано музейну експозицію, побудовану за пед. принципом: відповідність логіці базової науки, рівню сприйняття відвідувача і меті навчання. Оформлення М. п. в особливу наук. дисципліну відбулося в Німеччині у 1970-х роках. Об'єкт М. п. – культурно-освітні аспекти музейної комунікації, предмет – методи, форми і особливості пед. впливу музею на різні категорії відвідувачів (незалежно від віку, рівня освіти та інших соціальних факторів), щоб їхня взаємодія з культурною спадщиною була найбільш ефективною. Це передбачає активізацію сприйняття, розвиток креативності (тобто здатності до творчості) і стосується усіх сфер музейної діяльності. У змісті М. п. виділяється кілька аспектів: практична культурно-освітня діяльність музею, реалізація різних освітніх завдань, пов'язаних з обслуговуванням відвідувачів (виставкові проекти, інформаційне забезпечення, екскурсії, творчі майстерні тощо); вдосконалення методології та методики реалізації освітньої функції музею щодо різних категорій відвідувачів; наук. дослідження принципів комунікативної політики музеїв.

В Україні М. п. з'являється у 1920-х і розвивається, зважаючи на виклики часу та систему цінностей гуманітарного поля держави. На сьогодні в Україні відсутні теоретико-методол. узагальнюючі праці з М. п., чітко не визначене предметне поле

та понятійний апарат; спостерігається розрив між наявними теоретико-методол. працями та практикою впровадження форм і методів М. п. Водночас укр. музейниками й педагогами напрацьовано значний досвід, який наразі не систематизовано й не узагальнено. Як навч. дисципліна «Музейна педагогіка» викладається при підготовці фахівців з музеєзнавства та культурології у кількох закладах вищої освіти, проте спільної навч. програми, посібників чи електронних засобів навчання немає.

За відсутності наук. установ, які б здійснювали моніторинг та ґрунтовно розробляли укр. музеєзнавчий контент, цими питаннями займається строката фахова музейно-пед. спільнота: лабораторія музейної педагогіки Львівського нац. у-ту імені Івана Франка, Укр. центр розвитку музейної справи, фестиваль «Арсенал ідей» (Мистецький Арсенал) та Всеукр. музейні фестивалі (Дніпровський істор. музей ім. Д. Яворницького), щорічна наук.-практ. конф. «Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи» (Києво-Печерський Нац. істор.-культ. заповідник), освітні програми для дітей та молоді провідних музеїв України тощо.

Значну роль у розвитку М. п. відіграє Пед. музей України. На сайті музею з метою моніторингу та прогнозування розвитку М. п. в Україні створено електронний ресурс «Музейна педагогіка», де презентовано електронну бібліотеку; освітні програми укр. музеїв; матеріали музеєзнавчих конф., семінарів; навч. програми для гуртків; досвід діяльності шкільних музеїв та матеріали музейних експедицій.

Лит.: 1. Гайда Л. Розвиток музейної педагогіки в Україні // Позашкільля. 2012. № 10. 2. Щербак Д. Становлення і розвиток музейної педагогіки в Україні // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2009. Вип. 1. 3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне, 2011. 4. Караманов О. Музейна педагогіка в контексті багатокультурного середовища в Україні // Шлях освіти. 2012. № 2. 5. Електронний ресурс «Музейна педагогіка». URL: http://pmu.in.ua/category/museum_pedagogs/.

О. П. Міхно

МУЗИКА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ – реалізує духовний вплив на особистість, спрямований виховувати художнє уподобання, смаки, цінності, ідеали, розвивати емоційну чуйність, доброту, співчуття,